

RADY & NÁPADY ZAČÍNÁJÍCÍM VODCOM

Jakub Harzek

Môj skautský brat – sestra,

túto príručku som sa rozhodol napísať, už keď som začal viesť oddiel. Niečo takéto mi vtedy veľmi chýbalo. Zaumienil som si, že odovzdám svoje skúsenosti ďalej, aby vodca po mne nemusel začínať od nuly. Už pri radcovaní som si začal písať postrehy z mojej vlastnej skúsenosti a pokračoval som doteraz. Tieto zápisky sa po miernej úprave nachádzajú najmä v kapitole „*Rady a nápady*“. „*Kapitoly*“ som napísal až teraz, ale rovnako pochádzajú z mojej skúsenosti uloženej v hlave :)

Potom som dostal nápad napísať kalendár a prepájať text hypertextovými odkazmi na kapitoly. Sú označené „→“. V digitálnej podobe stlač „Ctrl“ a klikni na odkaz šikmým písmom. V papierovej si nalistuj kapitolu :)

Mohol by som napísať aj viac, ale strácalo by to účel „tenkej brožúrky“. Využi voľné miesto a dopisuj si vlastné postrehy.

Prajem ti veľa sily, radosti a Ducha Svätého.

Skautský brat Kubo

1. Úlohy vodcu

Skoro všetky tieto informácie sa týkajú aj zástupcu.

Najlepšie je, keď sú na to dvaja – niečo robia spolu – viac hláv, viac kapusty. Niečo si zas rozdelia a neostane to na jedného.

No vodca musí byť jeden, aby nevznikali problémy ako: „ved' to mohol urobiť aj on“. Nie! Vodca je zodpovedný za všetko! On sa dohaduje so svojim zástupcom na prerozdelení úloh. Zástupca má na starosť len to, na čom sa s vodcom dohodne.

Pre zástupcu: Ak ti záleží na oddiele a vodcovi, mal by si ho kontrolovať, pripomínať mu na čo treba myslieť... konať z vlastnej iniciatívy, nečakať len na pokyny.

- je vzorom všetkým v oddiele – prvý na sebe pracuje, aby sa podľa jeho príkladu zlepšovali aj ostatní (→ *napredovanie* → *vodca, radca*)
- vie, čo je ozajstný skauting a má konkrétnu víziu pre svoj oddiel
- zaujíma a stará sa o všetkých členov oddielu (v osobnej aj „skautskej“ oblasti – radcov a ich družiny; a roverov/rangerov)
- učí a motivuje radcov
- zodpovedá za „skautskosť“ programu – aby robili ozajstný skauting (→ *Náplň skautského života („program“)*)
- komunikuje s rodičmi (→ *rodičia* → *rodičko*)
- organizuje oddielové rady (→ *stretnutie oddielovej rady* → *plánovanie*)
- stará sa o oddielovú administratívu a financie (záverečné správy, prezenčky, prihlášky na akcie, registráciu, oddielovú kasu...)

2. Kalendár

(zvýraznené sú akcie pre deti – raz za mesiac)

august

vodca sa pripraví → *celoročné plánovanie – august*

Plánovanie celého roka oddielu aj družín, hneď po ňom → *štvrtročné plánovanie družín – do decembra*

september

→ *prvá družinovka*

kalendár dať rodičom v priebehu septembra

Otvorenie skautského roka

→ *stretnutie oddielovej rady pred chatou*

október

Prvá oddielovka – chata

november

→ *stretnutie oddielovej rady pred výletom*

Oddielovka – výlet

december

→ *štvrtročné plánovanie družín – do marca + Skautské Vianoce*

Skautské Vianoce

január

Registrácia

Sánkovačka (Vločkiáda)

→ *stretnutie oddielovej rady pred chatou*

február

Oddielovka – chata

marec

Družinové výlety

→ *štvrtročné plánovanie družín – do júna*

apríl

Sviatok sv. Juraja – väčšinou zborový

máj

Prihlášky na tábor

Zborová (grillka) – dá sa spojiť s výletom (družinový/oddielový)

→ *stretnutie oddielovej rady pred oddielovkou*

jún

Záverečná oddielovka – výlet/bivak

Posledná družinovka

Júl

Tábor

3. Kapitoly

Organizácia

akcie

- **1x za mesiac** (zborová/oddielová/družinová)
- informácie o akcii poslať vopred:
 - výlet/prespávačka: 2 týždne – pozvánka (bez návratky)
 - chata (jedlo sa kupuje vopred): 3 týždne – prihláška (s návratkou)
 - 1. týždeň – rozdáš prihlášky, pošleš mailom
 - 2. týždeň – rozdáš prihlášky tým, čo neboli, zbieraš prihlášky
 - 3. týždeň – zbieraš prihlášky od tých, čo neboli
 - máš do víkendu čas prispôbiť program a nákupy počtu účastníkov
- akciu treba začať plánovať 2 týždne pred poslaním pozvánok – vodca pripomienky do mobilu na všetky udalosti
- fotograf, článok na stránku, prezenčka

výlety

- základná výbava: lekárnička, prezenčka, pero, peniaze navyše...
- deti: kartičku poistenca

chaty

- výbava: všetko čo na výlet + papiere, perá, špagát, laná, píla, sekera, fakle, lampáše, zápalky, hrnce, špongie, jar na riad, vrecia na smeti, toaletný papier, powerbank...

stretnutie oddielovej rady

- nie každý mesiac
- podstatné veci vyriešiť do 1:15 hod od zídania sa
- program stretnutia:
 1. na začiatku 10 min voľno - ako sa máme
 2. zhodnotenie výletu
 3. zhodnotenie družinoviek (ako žijú družiny)
 4. čo chystajú družiny
 5. doniesť radcom 2 nové poznatky (skautské, radcovské, do života) a 2 materiály (aby nedostávali len reči, ale aj „hmatateľnú pomoc“)
 6. plánovanie výletu (cieľ, aktivity, časový priebeh)
- aspoň raz za rok sa stretnúť s oddielovou radou len tak – bez riešenia, plánovania...

plánovanie

- zistiť čo je **potrebné** (čo je práve **problémové**)
= to sa stane **hlavným cieľom** práce
- vytvoriť spolu s oddielovou radou **plán práce** – konkrétne kroky s časovým harmonogramom a rozdelením úloh, potom kontrolovať plnenie úloh

celoročné plánovanie – august

1. pripomenúť si (naučiť sa) **čo je skauting**: vzťahy (→ *malé partie*), → *napredovanie*, → *príroda*, → *činnosti bežného života* (práca)... → *príbeh - etapová hra*, → *vodca*, *radca*
2. **stav oddielu**:
 - družiny + radcovia
 - roveri – čo budú robiť
 - SWOT analýza
3. čo s tým = **riešenia**
4. **konkrétny plán práce** (→ *plánovanie*) na rok
5. radcovia za pomoci odd. rady urobia plán rozvoja na rok
6. dohodnúť **spoluprácu s radcami**: ako im budeme pomáhať, ako sa budú **rozvíjať**

7. dátumy akcií (stanoviť po zborovom plánovaní, najneskôr do polovice septembra)
8. po plánovaní zapísať do oddielového Google kalendára a zdieľať oddielu aj zboru
9. do vlastného kalendára si urobiť **pripomienky**: „začni riešiť oddielovku“ „registrácia“ a pod.

štvrtročné plánovanie družín

- z celoročného plánovania – hlavné problémy, ciele, dátumy akcií...
- **zhodnotiť** posledný štvrtrok, aká je situácia – čo s tým robiť = ciele
- pripomenúť si čo je skauting
- doladiť etapovku
- naplánovať tému každej družinovky (prípadne napísať nápad...) – témy podľa rozvoja (uzly, 2. bod zákona...)

plánovanie s družinou

- na začiatku roka urobiť plánovanie s družinou, aby to nebolo ako v škole, že musia prijať čo dáva učiteľ

prvá družinovka

program

- ak majú prísť noví členovia, ukázať v rámci programu to najlepšie/najzaujímavejšie zo skautingu – **dobrodružstvo**, kvalitné hry, príroda...

rodičko

- urobiť pred/počas/po prvej družinovke, alebo inokedy v priebehu septembra.
 1. čo je skauting (pre nových)
 2. akú máme víziu na rok (stav v oddieli, čo s tým, čo ich chceme naučiť...)
 3. predstaviť členov oddielovej rady (kto bude vplývať na ich deti)
 4. družinovky

- a. čas – dohodnúť podľa našich návrhov
 - b. čo si nosiť: staré oblečenie, šatka, zápisník
 - c. občas budú netradičné družinovky – mimo klubovne...
5. predstaviť aké budú výlety (akcie) – zborové, oddielové, družinové; rozdať vytlačený kalendár
 6. spýtať sa, či majú a poskytnú by chatu
 7. vypýtať info o deťoch (meno, priezvisko, adresa bydliska, dátum nar., tel. a email na rodiča, či nemá chorobu); vytlačiť aj starých členov a zistiť, či údaje platia
 8. poskytnúť kontakty (tel. + email) na nás (radcov a vodcu)
- zhrnutie poslať emailom tým, čo neprišli.

rodičia

- potrebujú vedieť, že o ich deti je dobre postarané (bezpečie, dobrí ľudia, dobré prostredie) a **trávia čas hodnotne** (nie len hry, ale poriadny skauting!)
- pravidelne rodičov informovať, čo sme robili (čo zažili, čo sa naučili) – na to poslúži:

„newsletter dvojmesačník“

- krátke zhrnutie družinoviek a akcií – čo zažili a čo sa naučili + fotky
- ak je o akcií článok na stránke, stačí jedna veta + fotka a link

získavanie členov

- najlepšie povzbudiť členov nech si zavolajú kamarátov a spolužiakov
- nábor sú dnes v mestách neúčinné, lebo deti majú veľa možností; musíme ich (a ich rodičov) „presvedčiť“, že sme iní
- nábor pripravovať na konci šk. roka, dohodnúť koncom augusta, zrealizovať začiatkom septembra

Náplň skautského života („program“)

príbeh - etapová hra

- celý rok (starším)/polrok (mladším – nevydržia byť tak dlho zaujatí na jednu tému)
- pre družinu/oddiel – hoci je oddieloviek málo, môžu mať ten istý príbeh akoby nezávisle od seba, radcovia si vzájomne uľahčia prípravu
- jednoduchý (mladším)/zložitý (starším)
 - dobré vzory (nie banditi, mafiáni...)
 - hrdina skupinový, nie jednotliviec: nie Indiana Jones, Robinson Crusoe, ale Rýchle šípy, Spoločenstvo prsteňa, kmeň Apačov (vodca – Vinetou)
- **bodovanie:**
 - viditeľné – v klubovni
 - predmetmi, hodnotami... nie číslami, čiarkami, bodmi
- začať môže na družinovke v septembri alebo spoločne na prvej oddielovke
- robiť **netradičné družinovky** mimo hlavnej témy

symbolika

- deti prežívajú svet v **príbehoch** (palica = meč, bunker na strome = hrad...)
- keď „program“ tzn. napredovanie a hry zaobalíme do príbehu, pre deti budú bližšie, lákavejšie...
- o príbehoch parádne píše John Eldredge → *vodca, radca*
- skautská symbolika (rovnošata – šatka, nášivky...) vytvára atmosféru príbehu, kde sa každý môže stať **hrdinom, ako jeho vodca alebo radca** – dieťa vidí všetky nášivky, počúva príbehy, ktoré sú za nimi a chce sa tiež stať takým = prirodzená motivácia (najskôr musíme byť sami vzorom, potom s odborkami, výzvami, skautským chodníkom... treba aj pracovať)

príroda

- súčasný ľudia trávia väčšinu času mentálnymi, sedavými aktivitami v meste; človek má telo – veľmi potrebuje aj **fyzické aktivity** a v prírode!
- v prírode sú aj jednoduché veci (napr. výstup na kopec) dobrodružstvom
- **DOBRODRUŽSTVO** je jedna z najdôležitejších vecí, ktorú skauting dáva – bežný človek ho takmer nezažíva
- **poznávanie prírody**
- **zálesáctvo**

činnosti bežného života

- **práca** je vzácna – deti ju dnes doma nemajú
- na záhrade, na stavbe, pri opravovaní stroja...
- šitie, varenie, pečenie...

napredovanie

- skauting nie je len hra, má človeka **plnohodnotne rozvíjať**, najmä v tom, čo je bežne **zanedbávané** – vzťahy, Boh, fyzická, dobrodružstvá, príroda, práca...
- 4 oblasti rozvoja:
 - **Fy** – fyzický rozmer: kondička, odpočinok, stravovanie, otužovanie... = „zdravý životný štýl“
 - **Me** – mentálny rozmer: vedomosti (jedna z mála vecí, ktoré dáva bežná škola), zručnosti (pracovné, umelecké...), poznávanie/skúmanie – prírody, techniky, spoločnosti...
 - **Du** – duchovný rozmer – viac ako „ja a tento svet“, vzťah s Bohom, ticho, krása, radosť zo života, vnútorný pokoj...
 - **Spo-Cit** – spoločensko-citový rozmer – vzťahy, prežívanie a prejavovanie citov, sebaovládanie, láska k sebe a druhým...
- skauting ponúka napredovanie v hotovej forme pre všetky vekové kategórie = **skautský chodník, odborky, výzvy...**

malé partie

1. malému dieťaťu do 1. stupňa ZŠ stačí dobrá rodina a občas byť s kamarátmi
2. v období puberty (2. st. ZŠ) mladý človek potrebuje mať dobrú partiu ľudí rovnakého pohlavia a veku (družina); problém je nemať partiu aj mať zlú partiu; tieto vzťahy pretrvávajú dlho; sú dôležité pre mužskosť a ženskosť
3. po puberte (SŠ) potrebuje okrem družiny aj partiu mladých mužov a žien (rangerská patrola)
 - družina – učí spoluprácu, vzájomne sa ťahajú (nikto nechce zaosť, chcú sa ukázať), rivalita s inými družinami, „sem patrí“ – hlboké vzťahy, „naše veci“
 - družina aj patrola nevyhnutne potrebuje dobrého vodcu

vodca, radca

- zmysel vodcovania - túžba po odovzdaní dobrého, čo som cez skauting (snáď) sám dostal
- keď budeš dobrým mužom/ženou, budú ťa nasledovať sami – čo nebudú vidieť na tebe, to u nich nedosiahneš (u radcov ani detí)
- urči si priority – usporiadaj od najdôležitejších, zrátaj si koľko máš reálne času – (potrebuješ aj odpočinok!), nechaj si len to, čo stíhaš
- nie je dobré byť v dvoch „organizáciach“, ktoré požadujú veľa času a vzťahov, ako napr.:
 - skauting – družina, oddiel, zbor, patrola, tábor...
 - oratko – stretko, animátori, duchovné obnovy, tábory...
 - orchester (u Saleziánov :) – skúšky, omše, chaty, koncerty, stanovačka, cvičenie s deťmi...
- prečítaj si:
 - BP: Skauting pre chlapcov, Rady skautským vodcom
 - Foglarovky: Rychle šípy, Hoši od bobří řeky
 - John Eldredge: o mužoch – Divoký v srdci, Z chlapca kráľom; o ženách – Očarujúca; o túžbach – Cesta túžby; a ďalšie... :-)
 - Biblia – múdrosť na celý život :-)
- choď na zážitkový kurz (napr. FONS) alebo zážitkovú LŠ (s letnou časťou)

4. Rady a nápady

družina:

- spoločný úvod a záver - pomáha disciplíne
napríklad:
 1. Ú: pokrik + kolečko 30-sekundoviek „čo som zažil za týždeň“
 2. Z: modlitba – vlastnými slovami – učiť ich jednoducho ďakovať za to, čo sme robili a prosiť napr. za veci, o ktorých sme hovorili pri úvodnom kolečku
 3. kto príde po pokriku alebo odíde pred modlitbou nie ja na celej družinovke
- keď sa na družinovke robí „teória“/číta príbeh, malo by sa to spojiť s konaním (napr. príbehy o hradoch – niektoré na výletoch navštívime)
- učiť nejakú vec nie len jednu družinovku:
 1. zoznámenie (pexeso značiek)
 2. zopakovanie (bodovací závod)
 3. prax (zakreslenie okolia klubovne)
- družinové veci – vlajka, pokrik, tričká, uteráky, spodky... dôležité pre silnú partiu, pocit príslušnosti v nej, vlastná hrdosť, jedinečnosť
- nástenky v klubovni – spoločná činnosť a ukázanie sa pred druhými – napríklad mapa kraja a na nej miesta kde ste boli s fotkou a jednou vetou
- niekedy povedať, čo bude na ďalšej družinovke, aby sa tešili celý týždeň
- hra na vybitie energie by mala zapojiť všetkých naraz (nie duely)
- nie zakázať, ale ponúknuť lepšie
- bavia sa na mobiloch – treba ponúknuť niečo lepšie!! ;-) občas mobily využiť (naučiť sa ich múdro využívať)
- informácie sa dajú nájsť kdekoľvek, ale zručnosti nie
- aby bol program zaujímavý je dôležitejšia forma ako obsah
- nosiť domov čo na družinovke vyrobili
- volať hostí
- nosiť na druž. šatky - radcovia prví!
- brať deti od 2. ročníka – vedia čítať a písať, vedia aspoň chvíľku sedieť...
- odpočítavanie (13,12,11...)

radca:

- zapisovať o členoch aké má odborky, výzvy, napredovanie, kedy bol šatkovaný a dostal sľub
- rodičom povedať/napísať v čom deti napredujú
- novým rodičom vysvetliť skautský slovník
- viem povedať jednoducho a výstižne čo je skauting
- rozdelenie do skupín – použi pexeso/karty
- výber člena – zápalka bez hlavičky apod.
- zapisuj si nápady a skúsenosti

nápady na činnosť:

- naučiť nové poznatky cez kvíz – hoci nebudú vedieť odpovede, zabavia sa a naučia sa pri tom
- rytierske zápasy na družinovke
- modelárska družinovka (prípadne zavolať hostá)
- nepečená torta
- malomocná družinovka (ruka vo vrecku), „nemá družinovka“ (bez slov)/bez čísel...
- decká si vymyslia družinovku - nápady na plagát
- súboj družín – informovať ich vopred v čom budú súťažiť – môžu sa pripraviť

oddiel:

- po akcii urobiť záverečku a miničlánok s fotkami na stránku a poslať link + jednu fotku rodičom do mailu
- výlet - zdravotník, fotograf, administrátor
- brainstorming:
 - čo sa chceme naučiť
 - čo chceme zažiť
 - + čokoľvek iné
 - rozdeliť na URČITE a MOŽNO
- občas nanovo premyslieť/prediskutovať zmysel nášho skautovania, kvalitu družín, oddielu, radcov (1. ako osoby 2. ako tých, kt. vedú)
- z každého výletu zober 2 odpadky
- oddielové tričká

vodca:

→ vodca, radca

nápady na činnosť:

- etapová hra história skautingu/oddielu/zboru
- oddielové Vianoce v lese - ozdobíť stromček

výlet:

- čistenie potoka/studničky

tábor:

- vlčatá stavať priehradu

vlčatá:

- príbehy z detskej Biblie (napr. SZ – bud'me ako Dávid)

skauti:

- prednáška - životný štýl, jedlo; KPZ a základné veci do prírody a do mesta
- výprava s károu, na bicykloch

rangeri:

- večierok

iné:

- koláč vo fľaši – do 7decky suché ingrediencie + recept (čo treba pridať a postup)

do etapovky: (od Punt'a)

- SMS – súkromné číslo
- google translate „reč“
- aplikácia na zmenu hlasu (napr. „Voice Changer“)
- GPS súradnice
- tajné sledovanie – aplikácia na zdieľanie pohybu (napr. Waze)
- ploštica – telefonický hovor
- indícia na webstránke/hashtag-u
- SMS hra – kontrola priebežne (spätná SMS)
- rádio vysielač – poskladať rádio (vysielať napr. z auta: dá sa kúpiť bluetooth prijímač – rádio vysielač)
- poskladať starý počítač
- odložiť u niekoho doma/v predajni

odmeny:

- nemať presné poradie cien, ale dať vybrať najskôr prvému, potom druhému...
- použité veci (aj z domu)
- zálesáctvo - celta, ešus, hrnček, nôž, lano, čelovka, kresadlo, drôtená pílka, kovbojské zápalky, sekera, skladacia píla, mapa, fľaša
- nekupovať šmejdy!! - radšej vziať použité z domu alebo kúpiť jednoduchšie veci, ale kvalitné
- ak vyhrávajú spoločne, dať spoločnú odmenu – špeciálnu akciu (lasergame...), pizza, kofola...

5. Hry

Do klubovne

Výmena identity (meno a vlastnosť)

Žmurkací / zápalkový vrah

Pero

Ninja

Ošuškávaná

Aktivity

Fúkaná

Slnko a mraky

Pretoč koberec

Priepasť

Evolúcia

Presadia sa tí

Presadávaná

Molekuly

Papuča

Nájdí niekoho kto

Zorad'ite sa podľa

Obesenec

Kompas

Betón

Dve šatky

Zvieratká (znakové)

Zvieratká (zvukové)

Vrah - očný kontakt

Mestečko Palermo

Kukurica

I phone to

Metronom

Kaplán, farár, vikár

Na ihrisko

Čiapočka, vlk, poľovník = Obor, trpaslík, čarodejník

Deratizér (naháňačka dvojíc a trojíc)

Vajce-bum (varianta s mydlom)

Slepý a navádzač (futbal, naháňačky...)

Na koni (futbal, naháňačky...)

Žmurkaná (Psie búdy)

Princezná a drak

Uno, duo, tré

Ponorky

Čínsky futbal

Bomba, štít

Kalexáci

Zvieracie naháňačky

Potravový reťazec

Formuly

Naháňačka kriplov

Ringo run

Vlajky

Hutututu

Sardinky

Upír

Lovci a vlci (do lesa)

